

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Hajnal-utca 2.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.
SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „
Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Paraszt-egyletek.

Mult számunkban jeleztük már, hogy Zombolyán és Uj-Verbászon »Paraszt-egyletek« alakultak, több más helyütt pedig alakulóban vannak. Jeleztük ez egyletek alakulásának czélját, nevezetesen: olcsó hitel a parasztságnak, mint osztálynak erkölcsi és anyagi tekintetben való emelése s a paraszt birtok eladósodásának megátlása.

Fontos és a politikai és társadalmi életnek egész szive mélyéig vágó mozgalom ez. A ki behatóan vizsgálja s a dolgok fenekéig kutat, borzadva fogja bevallani, hogy Magyarországon ma egy minden perczen kitörhető vulkán fölött járunk s egy szédületes örvény körül lejtünk egy még szédületesebb vidatánczot.

A parasztság osztálylyá egyesül. Kasztalakul a saját erkölcsi és anyagi jólétének emelése végett! Nem megrendítő dolog ez? Mért alakul osztálylyá? mert osztály ellen akar frontot csinálni, mert van egy ellentétes osztály, a mely a parasztság egyetemét erkölcsileg semmivé törpíti, anyagilag — koldussá teszi.

A »kaputosok« osztálya. A főúr, a mágnás, a zsentri, a főpapság. Megannyi here, a ki a parasztság zsirján hizik, mialatt a demokratát játsza.

Ott vannak a választások, a megyéknél ép úgy, mint az országosak, a »nép« tehát a paraszt, itt gyakorolná politikai jogait. Csak gyakorolná, de nem teheti. Baromnak nézi őt a kaput és a reverenda. A legkisebb hiba miatt perlik, kölcsönét mondják föl, mihelyt nem az »ur« pártján van. Aztán etetik, csalják s mikor már barommá aljasították, akkor megveszik, mint valami rabszolgát.

Polgári jogai, alkotmányra, törvényhozásra való befolyása tehát így meg van ölte teljesen, s az arisztokrácia és a reverenda nagylelkűségére hagyva sorsa intézésében.

És hogy intézik a parasztság sorsát.

Hangoztatnak nagy reformakat a »népjólét« nevében. Agrárpolitika! Olcsó hitel! Birtok-minimum! s több eféle. Beszélik, hogy a parasztot elnyomja a zsidó, hálójába keríti és tönkre teszi, de az agrárpolitika eredményei majd megszabadítják a földet turó, munkás népet a zsidótól.

Tehát egy szocialisztikus mozgalmat indít meg az arisztokrácia a parasztság javára, s egy szellemi szocialisztikus mozgalmat a főpapság, mely a keresztény erkölcsöket hirdetve, mint a nép megmentőjét. A paraszt vár és várván felösmeri:

Hogy az agrárpolitika a zsidóság ellen irányul ugyan, de egyuttal a parasztság ellen is a nagybirtokosok érdekében, a mely osztályhoz a főpap is tartozik.

Felösmeri, hogy az olcsó hitel meg van ugyan a földbirtok védelmére agrár-érdekből alakított bankoknál, de az olcsó hitelt csak az arisztokrata meg a főpap élvezi, kegyelemből, barátságból még a zsentri is. Hanem mikor a paraszt kér olcsó pénzt — nem kap.

Birtok-minimum! Hogy a zsidó el ne vehesse a földet adósságba, ez is jelszó a nép érdekében; de a paraszt látja, hogy ezzel nem azzsellér és jobbágy telkeket akarják védeni, hanem a zsentrit akarják korhelységének és henyeségének rossz következményeitől megvédelmezni, a paraszt birtokot akár az ördög elviheti.

Ezek oly tények, a melyek súlyát gyászosan érzi a parasztság, kik a nagyszájuk és nagyképüknek is felült. Beleengedte magát egy szociális mozgalom áramlatába sodorni, de mert a valóságra sok helyütt a börtön veszedelme ábrándította ki, öntudatra ébredt ő is és ébredésében látja, hogy őt nem a zsidó nyomja el, hanem elnyomja a főúr és a főúr szövetségese a reverenda.

És nem csak ő az elnyomott, de a zsidó is, a kit ugyanezen elem igyekszik eltiporni és ellene táborba állítani a népet, a melylyel a zsidónak közös érdeke van.

Ezt látja a paraszt s öntudatra ébredésében a szociális mozgalomra szociális mozgalommal felel. Osztály ellen osztálylyá egyesül, elnyomói ellen védeni akarja magát.

Hogy nyomták el? erkölcsileg; mert csak öntudat nélküli szolgának tekintették. Nos, most emelni akarja magát erkölcsileg.

Hogy tették semmivé? anyagilag! mert a nagy birtok nagy tőke befektetései mellett a paraszt gazdaság az ő egyszerűségében jelentőségét veszítette. Pusztult, mert a nagy birtokkal nem versenyezhetett. Nos, most osztálylyá egyesülten emelni akarja magát anyagilag és pedig földjét a nagy birtok produktumaival versenyképes mezőgazdasági színvonalra emelni.

Ki nyomja el? ki teszi semmivé erkölcsileg és anyagilag a parasztot? A nagy urak. Tehát az arisztokrácia és a főpapság.

Azonban az öntudatra ébredt s osztálylyá egyesülni készülő parasztság még nem tud distinguálni. Csak a »kaput«, az »ur« ellen indítja mozgalmat egész általánosságban. S ezt nem is lehet csodálni minden szocialisztikus mozgalom, kezdő

kezdeten, irányzatában némileg tétovázó, misztikus vagy egészen általános jellegű. A későbbi fejlemények fogják az eszméket tisztázni s csak idő múltán fogja a parasztság az »önsegély« elvét azok ellen alkalmazni, s a társadalmi harcot, mely a parasztságnál ma egyuttal az önfentartás küzdelme azok ellen folytatni, a kiket ellenségeinek fel fog ismerni: az arisztokrácia és a főpapság ellen.

Imé, ez a »paraszt-egyletek« keletkezésének indító oka, ezek az alakulás és alakítás motívumai és nem az antiszemitizmus, mely — épen ellenkezőleg — e legújabb keletű szociális mozgalomnál teljesen ki van zárva már csak a tényleg fennálló érdekközösség szempontjából is.

Ma azonban még csak a kezdő kezdetnél vagyunk. Hogy a mozgalom minő irányzatot fog venni későbbben, az a vezetőktől függ, a kik a parasztság élére állanak.

S ez a pont az, a mely jogos aggodalommal tölthet el mindenkit. Mert látunk demagog néptribunokat, a kik egyetlen alkalmat sem mulasztanak el és kínáló viszonyokat kiaknázva, a nép nyakára ülnek és hamis jelszavakkal, rabulisztikus fogásokkal saját nemtelen, állam és társadalmi rend felforgató céljaik eszközeivé aljasítják azt a népet, a melynek barátjául hazudják magukat.

Vajjon a paraszt felébredvén, ezekből is kiábrándul-e?

Ez ma még kérdés, és míg a kérdésnek ez a része megoldva nincs, minden következtetés, a mely a megindult mozgalomból levonható, problematikus, sőt addig magát a mozgalmat sem lehet helyesen se megítélni, se elítélni. Addig azt csak nagyban és egészben — úgy mondva, — körvonalaiiban lehet jelezni, mint ahogy a fönnebiekben mi megkísérlettük.

Ez a mag, a mit mi megmutattunk. A dolog természeténél fogva, türelmetlen érdeklődéssel várjuk a gyümölcsöt.

TÁRCZA.

A korzó-menet.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

A magas arisztokrácia meg akarta mutatni, — legalább egyszer az életben, — hogy ő is jótékony, ő is juttat ezeket emberbaráti célokra, mikor — egy garasába se kerül.

És rendezte a korzó-menetet, melynek ezrekre rugó költségei levonása után — a megmaradt ezreket átadták a bölcsöde és a gyermek-menhelynek.

Ki fizette a költségeket? a nagy közönség.

Honnan kerültek a tiszta jövedelem ezrei? a nagy közönség zsebéből.

Hát az arisztokrácia mit csinált? mulatott.

Hja, így aztán könnyű jótékonyak lenni, ha a jótékonyosság fillérei a publikum zsebéből kerülnek.

*

Az arisztokrácia tehát mulatott ingyen, s a nagy közönség bámulta pénzért, hogy mulat az arisztokrácia.

Itthon úgy sem szoktak a mi mágnásaink mulatni, s ha már — a kiállítás miatt Pesten vesztegelnek, úgy

Trefort miniszter kalapácsa.

Zimándy Ignác plebános, antiszemita képviselő és Trefort miniszter kalapácsa. Mint plebános vizet predikál és bort iszik; mint antiszemita képviselő pedig a zsidókat rágalmazza, Trefort minisztert pedig szidja. Egyszer azzal fenyegette nyílt ülésben, hogy még találkozik vele »Philippinél«, miután azonban ez a veszedelmes fenyegetés a minisztert nem igen alterálta, brosurrt írt, melynek czimlapján Zimándy ur gyöngéd vonatkozással csak annyit árult el a kíváncsi világnak, hogy: »írta Trefort miniszter kalapácsa«. Azóta ez a név ragadt rá, s miután Török-Bálint községének érdemes plebánosa bizonyos büszkeséget helyez abba, hogy ő kalapács, mi is, mint a kiknek borizü kifakadásaival már sok kellemes pillanatot szerzett, hála fejében megadjuk neki teljes czimét és foglalkozunk Kalapács plebános urral, mert e héttén ismét követett el valamit, a mivel nekünk foglalkoznunk kell. Elkövette azt, a mit Istóczy ez előtt egy héttel tett: n y i l a t k o z o t t.

Most tehát már két antiszemita nyilatkozat fekszik előttünk: Istóczyé, a nagy pártvezéré és Zimándy a nagy közvitézé, vagyis »Trefort miniszter kalapácsaé«.

Miben különbözik e két nyilatkozat egymástól?

Semmiben!

Mind a kettő a beteges agy hóbortjának bugyboréka. Csak abban van egy kis eltérés köztük, hogy a közös hóborton kívül mindegyiköknek még egy saját külön bogara is van. Istóczynak a »vagyon és erkölcsi függetlenség«; Zimándynak pedig »a keresztény konzervatív szellem«.

Hogy Istóczy miért szerette meg most egyszerre a »vagyon és erkölcsi függetlenséget«, azt mult heti számunkban kifejtettük. Az antiszemitizmus, mielőtt az apostolok annyira felszaporodtak elég jövedelmező volt; most azonban, miután azok száma, kik az antiszemitaságból hasznot huzni akarnak, t i z e n h é t r e felszaporodott, már többé nem tekinthető oly jövedelemforrásnak, mely min-

rendezik a dolgaikat, hogy még az itthoni mulatságaiknak is külföldi színezete legyen.

Csináltak a budapesti korzón — velencei éjszakát.

Megjárták különben vele. A sors megbüntette őket azért, hogy még a mulatságaikban is külföldit majmolnak, mert hát az éjszaka éjszaka volt ugyan, de egy cseppet sem velencei.

A szél fölkaavarta rákosi homok ugyancsak prűsköltni való bizonyosságot tőn róla, hogy a velencei éjszaka nagyon is budapesti éjszaka volt.

Na, legalább máskor nem fogják Velenczét Budapesten keresni.

Persze azt hitték ő méltóságaik, hogy ha a kormányt, a parlamentet, sőt még a népet is orruknál fogva vezethetik, az időnek is parancsolhatnak.

De az bizony kifogott rajtuk, az nem hagy magával paktálni, mint — például — a miniszterelnök. Meg is tanulták nyomban, hogy könnyebb felsőházból megint főrendiházat fordítani, mint budapesti éjszakából velenceit csinálni.

*

A bámuló nép ezrei közzé méltóságos urak és aszszonyok pazarul dobálták a rózsákat.

den emberét eltarthatná. Istóczy, mint verér csakhamar átlátta, hogy a párt tagjai veszedelmes konkurrencsei, tehát szabadulnia kellett tőlük. Kilépett a pártból abban a biztos reményben, hogy ez által szakadást és bomlást idéz elő. Aztán megint ő marad egyedül üdvözítő prófétának és az antiszemita publikum péterfillérei, mint eleinte, most ismét az ő zsebeibe folynak.

Furfangos számítás s úgy látszik, nem volt téves.

Az antiszemita párt tényleg bomlani kezd. Egyik antiszemita a másikra haragszik. Olyanféle igazságokat mondanak egymásnak szemébe, mint a piaczi kofák és a komfortáblis kocsisok. Mindegyik szeretne önálló antiszemita vezér lenni, hogy »erkölcsileg függetlenül« beseperhessék a publikum félrevezetésén alapuló sápot.

Zimándy ur is »szakít az antiszemita párttal, de — ugymond — nem azon i n d o k b ó l vagy is ürügy alatt, mint Istóczy«, hanem természetesen más indok vagyis ürügy alatt.

Neki ugyanis az nem tetszik, hogy »az antiszemita pártkör egészen magára hagyatva minden anyagi és erkölcsi támogatást nélkülözni kénytelen. Zimándy ur tehát elmondja azt, a mit Istóczy elhallgatott. Mind a kettőnek fájdalma, bosszúsága egy forrásból ered ugyan, de a vezér sokkal szófukarabb, mint a rezonnirozó közvitész Zimándy.

Az a kevés, a mit az antiszemitizmus a konyhára hoz, tizenhét éhenkórásznak nem elég. Hogy ilyen viszonyok közt vagyis Istóczy szavai szerint »a fennforgó körülmények közt« a zsákmányon összevesznek — az annyira előre látható volt, hogy matematikai biztossággal lehetett volna előre meghatározni az időt és az alkalmat is, a mikor a veszekedés kitör.

S mi lesz ezentul? Mit csinálnak a jövőben? Minő álláspontot fognak elfoglalni a kilépő antiszemiták a párt kötelékében maradó elvtársakkal szemben? Ha komoly politikusokról szó lenne, akkor e kérdésre könnyű volna a válasz. Antiszemita egyéneknél azonban nem lehet a politikai

következetesség mértékét alkalmazni. Eféle embereknel minden az esélytől függ, mert nincs elv, nincs eszme, mely eljárásukat szabályozná vagy bizonyos irányban lekötne.

Mi egykedvűen nézünk a fejlemények elébe.

Ne higgye senki, hogy mi kárörvendő tanui vagyunk veszekedésüknek. A magyar-zsidóság tudta, hogy az antiszemitaságnak ilyen vége lesz, mert a mi hazugságon, ámitáson alapul, annak előbb-utóbb pusztulnia kell,

Az antiszemitizmus nem csupán a zsidóság ellen irányult. A mi ártalmas és veszedelmes van az antiszemitizmusban, az nem csak a zsidó felekezetnek, hanem a nemzet, a nép kulturális fejlődésének és a liberalizmus vívmányainak ártalmas.

S midőn az antiszemitákat egymás hajába kapni látjuk, csak az elévülhetetlen hitünk nyer újabb erősséget, hogy a kulturális haladást egy időre megállítani ugyan lehet, de aztán annál nagyobb rohammal tör ismét utat magának és szétzúz minden gátot, melyet elébe vetettek.

Dr. G.

Komlósy interpellációja.

Komlósy Ferencz országgyűlési képviselő e héten megint szónoki viszketeget érezvén, hogy legyen miről beszélnie, kifundálta, hogy »az Oroszországból kiüzött zsidók özönlik el országunkat«. És e mesére fel építi interpellációját, hogy hosszú időköz után ismét bemutassa az ország színe előtt, hogy az antiszemita párt még él és tud hazudni.

Interpellációt intéz a belügyminiszterhez, a melyben kérdi, vajjon van-e tudomása, hogy az Oroszországból kiüzött zsidók Magyarországra jönnek? S ha ezt tudja, szándékozik-e kordont huzni a bevándorolni szándékozó zsidók ellen? Tisza Kálmán megfelelt az interpelláló urnak és a ház a miniszter válaszát tudomásul vette.

Komlósy ur e választ azonban tudomásul nem vette, a mi miatt ugyan egy szót sem vesztegetnénk, ha ennek az antiszemitának egy másik otrombasá-

De tövisek nélkül.

A tövisek bennmaradtak a fogatokban.

*

A tisztelt méltóságosak különben nagyobbára álarcozva voltak.

Hihetőleg azért, hogy ne lássa a közönség, kik ők és milyenek. Csak Károlyi Pista mutatta a saját ábrázatát, mintegy jeléül annak, hogy ő már a nélkül is teljesen le van álcázva.

A k o c s i j á n egyébiránt nagyon sok volt a világozság, mint egy ellensúlyozni azt a sötétséget, a mely a k o c s i j á b a n uralkodott.

*

A méltóságos rendezőség a korzó-méneteknek azt az elnevezést adta, hogy »Budapest — éjjel«.

Az elnevezésnél egy kis hiba volt a kréta körül. Budapest nem úgy néz ki éjjel. Budapest éjjel csöndes. Nappal munkába fáradó emberek Budapesten éjjel alusznak, a kikaek pedig éjjel van dolguk, azok munkába gorynyednek.

Csak az arisztokrácia alszik nappal, ebédel este és él és mulat éjjel.

És szórja a virágokat, — de nem a nagy közönség-

nek, hanem a balerináknak. És kártyázik, dobzódik és kocsikázik, hogy nappal ne kellessék neki dolgozni.

Igy hát szó sincs Budapest éjjeléről, a mit mutattak, az voltaképen csak az arisztokrácia éjjel.

*

Egyhangú a nézet, hogy a multság nem sikerült, a mi nagyon természetes.

Hízen a nép csak gyér virágszórást látott. Az arisztokrácia egyéb „nemes“ multságát nem mutat- a be.

Pedig az ért volna ám csak valamit, szívesen fizett volna érte nagyon sok ember.

Igen am, de azt, a mit be nem mutatnak, maguk is zárt ajtók mellett csinálnak,

A mit meg nyilvánosan tesznek, a nemzeti kaszinóba meg egyeb-ct, oda a nagy közönség nem férközhetik.

Drága a bementi-dij.

*

A korzón már olcsóbb volt, jeléül, hogy olcsó hús- nak csakugyan hig a leve, még ha a méltóságos arisztokrácia találja is ki.

gáról nyilatkozni nem akarnánk. Azt mondta ugyanis Komlósy, hogy ő a zsidóban nem a vallást, hanem a fajt üldözi.

Ezt már oly gyakran hallottuk és oly gyakran tettünk már megjegyzéseket reája, hogy ez alkalommal csak röviden reflektálhatunk az antiszemiták eme vesszőparipájára.

Ismételjük tehát itt egyszerűen úgy, hogy Komlósy ur is megérthesse, hogy a zsidó-magyarokban csak vallásilag tekintik magukat Magyarország keresztény lakóitól elkülönítve, és hogy a faji sajtáságnak csak azon nememaradt fenn, mely minden emberben felebarátot szeret és áldozattól sem riad vissza, mikor az üldözött felebarát oltalmáról szó van. . . .

A következőkben közöljük az interpellációt:

K o m l ó s s y Ferencz a következő interpellációt intézte Tisza Kálmán miniszterelnökhöz, mint belügyminiszterhez.

1. Van-e tudomása a t. belügyminiszter urnak a lapokban közölt azon eseményről, mely szerint az orosz kormány — saját szempontjából helyeselhető — rendszabályai következtében a zsidók kivándorlása nagy mérvet ölt, kiknek egy része Amerikába, más része Galiczián át Magyarországra veszi útját.

Továbbá van-e tudomása arról, hogy az országos kiállítás megtekintésének örve alatt Budapesre nagy számmal özönlenek a kiszorított zsidók, hogy megismerkedve a rájuk nézve kedvező viszonyokkal, itt állandó tanyát üthessenek?

2. Ha van ezekről tudomása, kérdem, mily óvintézkedéseket, illetve rendszabályokat szándékozik foganatosítani a t. belügyminiszter ur az iránt, hogy ezen hivatalan vendégek beözönlése meggátoltassék, annyival is inkább, miután ezen munkakerülő zsidó népnek nagymérvű beözönlése folytán s mintegy ezek rovására, szegény felvidéki népünk munka hiánya miatt kénytelen kivándorolni.

T i s z a Kálmán miniszterelnök: (Halljnk!) Ha a t. ház megengedi, pár szóval én is válaszolni kívánok Komlósy Ferencz képviselő ur interpellációjára. (Halljuk!)

A képviselő ur azt kérdi (Olvassa): »Van-e tudomása a t. belügyminiszter urnak a lapokban közölt azon eseményről, mely szerint az orosz kormány a saját szempontjából helyeselhető — rendszabályai következtében a zsidók kivándorlása nagy mérvet ölt, kiknek egy része Amerikába, másrésze Galiczián át Magyarországra veszi útját?«

»Továbbá van-e tudomása arról, hogy az országos kiállítás örve alatt Budapesre nagy számmal özönlenek a kiszorított zsidók, hogy megismerkedve a rájuk nézve kedvező viszonyokkal, itt állandó tanyát üthessenek?«

Arról t. képviselőház, hogy most nagyobb vagy csak számba vehető mérvű bevándorlások történének, nincs és nem is lehet tudomásom, mert nem történtek. A képviselő urnak szeme előtt forgott talán az az egy pár év előtti eset, midőn erővel, tüzzel-vassal — hihetileg őt is helyeselte — üldöztették a zsidók Oroszországban. De akkor is, mint mindenki igen jól tudja, nem lett a bevándorlás oly nagymérvű, mint a mitől előre féltek.

Egyébiránt t. képviselőház, nem kívánok e helyről semmit sem mondani, a mi Oroszországnak legkevésbé is derogálhatna: de azt az egyet még is kénytelen vagyok megjegyezni, hogy eddig még szabad és alkotmányos államokban nem az orosz kormány eljárása volt az

melyet főleg, mintegy példányképül oda állítani szoktak. (Ugy van! Tetszés a jobboldalon.) Ennek felfedezése és megcselekvése a képviselő urnak marad fenn. (Derűtség jobbfelől.)

Azt is kérdi a képviselő ur: »Ha van ezekről tudomása, kérdem, mily óvintézkedéseket, illetve rendszabályokat szándékozik foganatosítani a t. belügyminiszter ur az iránt, hogy ezen hivatalan vendégek beözönlése meggátoltassék, annyival is inkább, miután ezen munkakerülő zsidó népnek nagymérvű beözönlése folytán s mintegy ezek rovására szegény felvidéki népünk munka hiánya miatt kénytelen kivándorolni?«

Mint jeleztem, t. képviselőház, nincs rendkívüli eset, mely rendkívüli intézkedést szükségessé tenne. A mi pedig a felvidéki nép kivándorlását illeti, azt is mindenki tudja, hogy ha — sajnos — ez ma is tart, de jelenleg nem növekedőben van, hanem apadóban. Azt is tudja mindenki, hogy Magyarország felvidéki népe munkát lelhetne Magyarországon is; (Ugy van! a jobboldalon.) úgy, hogy az Amerikába kivándorlásnak igazi oka — a mi ellen védekezünk, de nem mindig sikerrel — a felbujtogatás, melyet sokan nyereszkes vágyból elkövetnek. (Ugy van! a jobboldalon.)

Egyébiránt ezen baj orvoslásának nagy segítségére válik az, hogy ma már Amerika is az ilyen minden segédeszköz, vagy kellő munkaképesség nélkül bevándorolni szándékozik irányában tartózkodó állást foglalt el és maga figyelmezteti az ilyeneket, hogy ha Amerikába jönnek, ott legnagyobb részük a nyomornak fog áldozatul esni.

A mi különben az elbánást általában illeti, azt gondolom, t. ház, hogy eltoloncolni valakit azért, mert Oroszországból jó és zsidó, aligha egyeznék meg egy szabad állam legegyszerűbb fogalmaival. El kell toloncolni mindenkit, akár zsidó, akár nem, a ki arra okot ad, akár veszélyes üzelmek, akár pedig az által, hogy mint csavargó és dolgozni nem szerető terhére válik a társadalomnak, melynek kebelébe be akarja magát fészkelni. Az ilyenekkel szemben, legyenek azok zsidók, vagy nem zsidók, egyaránt érvényesítettni fog és érvényesítettik ma is, a kellő, szabályszerű eljárás. (Helyeslés a jobboldalon.)

A képviselő ur hivatkozott arra, hogy elvárja tőlem, hogy a határszélen zárvonatot állítsak, mintán más ragályok ellen, pl. a cholera ellen, igen nagy igyekezettel szoktam zárvonatot állítani.

Igenis tettem és tenni fogom. De bejönni szándékozó egyének ellen csak azért, mert bizonyos valláshoz tartoznak, ilyen cordont huzni nem fogok.

K o m l ó s s y Ferencz: Nem a v a l l á s!

T i s z a Kálmán miniszterelnök: Hát faj, a mint tetszik, mert vagy az egyik, vagy a másik; de egyik ellen sem fogok. (Helyeslés jobbfelől.)

A mi pedig azt illeti, hogy a ragályok ellen cordont huzok, a testi ragályok ellen lehet ezt tenni, de szellemi ragályok ellen szabad államokban igen hajos (Derűtség a jobboldalon.) mert higye el a képviselő ur, ha lehetne, nem hirdetné őt azon tanokat, a melyeket hirdet. (Zajos helyeslés és derűtség a jobboldalon.) Kérem, méltóztassék válaszat tudomásul venni. (Helyeslés.)

K o m l ó s s y Ferencz nem veszi a választ tudomásul. A ház azonban tudomásul vette.

Fuchs Gusztáv kifogásai.

F u c h s Gusztáv, a fővárosi közgyűléseken ugyanazt a szerepet játsza, minőt I s t ó c z y a magyar törvényhozás csarnokában. Mind a kettő donkisoti bősűtséggel

rontanak minden ellen, a mit zsidók indítványoznak vagy zsidók által kezdeményeztetik. E két férfi mániája az, hogy ők a zsidók vállain akarnak dicsőséghez jutni. Istóczy színlelt fanatizmusa azonban ép oly visszataszító hazugságokban szokott kitörni, mint Fuchs Gusztáv egyszerű spiszburger-korlátoltsága. Ferdítés, nyilvánvaló tények eltagadása, tuzás, ravasz fondorkodás és roszakarat jellemzi e két egyén felszólalásait még akkor is, ha szembetűnő a turpisság. Elég ezinikusok magán körben bevallani, hogy bizony nincs igazuk, de nyilvánosan azért még is olyan állításokat koczkatatnak, melyek az igazsággal homlokegyenest ellenkeznek.

Ily kifakadás Fuchs Gusztávé is, melyet e héten a főváros közgyűlésén tett, midőn a pesti izr. hitközség az új kórház iránti folyamodványa tárgyalás alá került.

A tényálladék ugyanis a következő:

A pesti zsidó hitközség új kórházat szándékozik építeni s e célra az üllői-uton a fővárostól már vett is telket; azonban az orvosok állítása szerint ez nem való kórháznak és így e héten ismét folyamodott, hogy a főváros adna el neki az állatkerten túl az Arena-ut mögött 5000 négyszög ölet s viszont a hitközség visszaadja a fővárosnak az üllői-uton vett telket ugyanazért az árért, melyért ő vette.

Fuchs Gusztáv ellenezte a kért telek átengedését, mert ott már jelenleg is 4 ház van építve. Ott több ház is fog építtetni, s ha oda közkórház tervezetnék, mely minden beteget felvesz valláskülönbség nélkül, akkor hajlandó volna a telket átengedni, de ez csak magán-kórház, melybe csak izraelita vallásu betegek vétetnek fel.

Nagel Ármin felemlítette, hogy az izraelita hitfelekezet okult a főváros kárán, melynek az üllői-uti közkórház építése a nem alkalmas talaj miatt, oly sok pénzébe került, s ezért szándékozik azt más célszerűbb telepre építtetni. Fuchs állítása megjegyzi, hogy az nagyon téves, mert az izraeliták kórházába bármely más hitfelekezetű betegek is felvétetnek, miről Fuchs bármikor meggyőződhetik, ha szives lesz a kórházba fáradni.

Mi lapunk egyik barátja szivességéből, abban a helyzetben vagyunk számszerinti kimutatást közölni azon keresztény betegekről, kik a fenálló pesti zsidó kórházban ápolásban részesültek.

1880-ban gyógykezeltetett a pesti zsidó kórházban (ambulans betegekkel együtt) összesen 310 keresztény; 1881-ben 380; 1882-ben 560; 1883-ban 550; 1884-ben 640. Tehát öt év alatt a zsidó kórházban gyógykezeltetett összesen 2440 keresztény.

Ime e kimutatás eléggé bizonyítja, mily alapos az a vád, melyet Fuchs Gusztáv ur emelt. De hát ilyen az antiszemita eljárása. Vádolnak, gyanusítanak minden alap nélkül, jobb tudomásuk ellenére csupán azért, hogy a népet, mely gondolkodni nem tud vagy az igazi tényállásról magának információt szerezni képtelen, a zsidók ellen izgassák.

Szomorú, hogy ezeknek a népámitóknak még mindig akad hívó közönségük.

r. s.

Visszapillantás.

Magyarnak lenni nem egyes osztályok vagy felekezetek kiváltsága. Magyar az, ki nyelvre, nemzetiségre, nemzeti érzésre magyarnak vallja magát. Ezer esztendőn át a legkülönbözőbb népfajokból, felekezetekből, barbár és művelt törzsekből ujonczozta magát a magyarság. Nincs vallás, nincs népfaj, melyet többé-kevésbé meg nem adóztatott, melytől valamit el nem hódított volna s évezredes története nem egyéb, mint az átalakítás, a beol-

vasztás soká nem szünetelő szakadatlan folyama. És e folyamat még ma sincs hefejezve; a nemzeti génius ma ifjodott erővel folytatja a régi munkát, mert soha a hazának nem volt rá olyan szüksége, hogy a magyarság minél számosabb legyen, mint ma. A magyarságot tehát egyes hitvallások kizárólagos kiváltságának nyilvánítani, nem csak égbekiáltó igazságtalanság, hanem véték a haza, bűn a magyarság ellen; meghazudtolása a nemzet ezer éves történetének, elferdítése, önkényes eltagadása a jelen tényleges állapotainak. Egy felsőbb hatalom, a mennyei gondviselés Magyarország fiait különböző vallások hiveivé tette, de minden vallás bármely fiának egyenlően megadta a képességet, hogy igaz magyar hazafi legyen. Lehet magyar mindenki, s a ki annak érzi, vallja magát, azt a magyar nemzet közösségéből nincs joga kizárni senkinek. Csak vallására katolikus, protestáns, unitárius vagy zsidó stb. a haza lakossága. De a mely része szóval-tettel magyarnak vallja magát, a közt nemzetiségileg nincs többé különbség. Hasztalan dühöngnek a német és muszka tejen táplált antiszemita és hasztalan igyekeznek akárkitől, zsidótól vagy nem-zsidótól elvitatni a megmagyarosodás lehetőségét. Oktalan zajongásukat megczáfolják a tények. A magyarosodás még a régi világban sem volt a kiváltságosak előjoga, ma pedig a zsidónak épegy joga és kötelessége magyarnak lenni, mint a bevándorlott örménynek, görögnek, katolikusnak és reformátusnak. És a mint van joga felekezeti különbség nélkül a ma beköltözőnek, itt a magyar légkörben a magyar földön szivvel-lélekkel elmagyarosodni, úgy meg kell barátkoznia minden ép eszű embernek a ténynyel, hogy a régóta itt lakó zsidók épen oly magyarok, mint a haza más fiai. Olyan magyar állampolgárok, mint a magyar törvény uralma alatt született más vallásuak; egy helyen anyanyelvök is magyar, más helyen nem az, mert ott környezetök sem magyar. De ez utóbbiak száma évről-évre rohamosan csökken, s egyetlen hazai felekezet sem karolta föl oly buzgalommal, oly szivós kitarással, oly teljes odaadással a magyarosodás ügyét, mint a zsidóság. A zsidó hitű magyar állampolgár ma az ország legidegenebb vidékein is mindent elkövet, hogy legalább gyermekei tanuljanak magyarul, s hazánkban nem egy hely van, melynek összes népiskolái közül egyedül a zsidók iskolájában magyar, kizárólag magyar a tanítás nyelve. A hol a zsidóság nem magyarosodik, ott bizony a magyarság vajmi lassu haladást tesz a lakosokban. Élő példa erre a különbség Pest és Buda közt. A főváros pesti oldala a zsidók rohamos magyarosodásával tíz év alatt minden tekintetben magyar város lett. Ellenben a bennszülött német polgárságot s nem a most beköltözött hivatalnokokat tekintve — a budai oldal, hol a zsidóság számaránya főleg a két első kerületben elenyészően csekély, egészen ma is oly német, mint tíz évvel ezelőtt. Ha a zsidók nem magyarosodnának, úgy a pesti oldal ma szintén épen egy tulnyomóan német lenne, minőnek a régi időből ismerjük s minőnek buda még a mai magyar világban is maradt.

Olyan régi lakosai a zsidók e hazának, mint a többi hazai felekezetek. Ne beszéljünk tehát mindig bevándorlott, jött-ment zsidóról. Ezer esztendeje lakik e hazában ő is, s ha ez idő alatt nem sokat hallunk a zsidó felekezet nagy nemzeti érdemeiről, arra csak azt felelhetjük, hogy azon időből a keresztény nem-nemes osztályok vagy egyének ilyen érdemeiről sem sokat jegyzett föl a történelem. Viselték a zsidók is az igát, a jobbágyság jármát, mint a parasztok; éltek az elnyomatás sötétségében, mint a többi elnyomott osztályok, csak hogy őket még szánadóbb sors sujtotta, mert rájuk még a vallásos fanatizmus is keserü kinzásokat és gyötrelmeket hozott. Egyebekben az volt a sorsuk, mint a parasztoké; éltek, nyomorogtak, dolgoztak és meghaltak ismeretlenül, nem emelkedve ki házi életök alanti köréből. És ha kiemelkedett valaki, úgy járt ő is, mint a paraszt, a ki nemességet kapott s rögtön megszűn paraszt lenni, sőt a legélesebb ellentétbe jutott parasztnak maradt rokonaival. Az Árpádházi királyok korában a zsidó is kaphatott nemességet, a nélkül, hogy vallását meg kellett volna változtatni. Utóbb azonban csak a kitértnek adományozták e kiváltságot. Az átérés és a nemes-level pedig megszüntetett minden vérségi köteléket az emberek közt. Zsidók is emelkedtek így ki hitrokonaik szomorú köréből; ők is kaptak nemességet, de ezzel vallásra és jogi állásra egyaránt megszűntek zsidók lenni. Sok olyan nemesi család van hazánkban, mely ereiben zsidó vér csörgedez. Talán ide sorozható a híres gróf Csáky-család is, melynek alapítóját Zsidónak

hívták. De még a leghirhedtebb antiszemita egyike is a múlt század végén nemességet nyert zsidó doktor ivadéka. Van más is, a ki most büszke ősi predikatúrára. Pedig ha gondosan megvizsgálatná családfáját, azt venné észre, hogy vagy épen zsidó törzsből fakadt, vagy egyik-másik ága egyenesen az ótestamentom országában sarjadzott.

A lenyugözött, rabszolgaságra kényszerített osztályoknak, akár zsidók, akár keresztények, sehol és soha nem volt ragyogó történetük. Sem a görög heloták, sem a római rabszolgák, sem a magyar parasztok, mint ilyenek nem igen járultak a nemzeti dicsőség fokozásához. Ez a szabadok joga, kötelessége, kiváltsága volt és ha világra szóló lángelme támadt volna a nem szabadok közt, a szent tűznek a saját edényét kellett volna összeégetnie, hisz szabadon fénylően nem loboghatott. A szabadság friss lehellete kellett ehhez, az pedig hiányzott a legutóbbi időkig. A mit a zsidók tehettek, a mit szabad vala tenniök, azt megrették; dolgoztak, s minthogy más munkakört elzártak előlük, főleg a kereskedelemre adták magukat. Ez lett nálunk is az ő speciális foglalkozásuk, és a ki hazánk gazdasági történetét meg fogja írni, az kénytelen lesz rólok elismerni, hogy ezzel is fontos szolgálatot tettek Magyarországnak, mert a kereskedelmi tevékenységet abban az időben is ébren tartották, midőn a gazdasági élet e fontos ága a leglenézettebb foglalkozások közé tartozott, a midőn a kereskedelemnek oly sokféle nehézséggel, akadályal kellett küzdenie, noha akkor is nélkülözhetlen eleme volt az összeség boldogulásának. Igen! Dolgoztak, fizették adójukat, keservesen fizették meg földesuraik védelmét, s a hol lehetett, ott el is magyarosodtak. A török korszakbeli történelmi emlékek erre nézve sok jellemző adatot tartottak fenn. A német uralom megszilárdulásával azonban megkezdődött az ő erőszakos elnémetesítésök is. Hisz eléggé ismeretes, hogy mostani német családi nevéket nem önkény, a németiség iránti előszeretetből vették föl. Mert szerették volna őket a németeket, kik mindig a legkegyetlenebb zsidógyűlölők és üldözők voltak? Mi közük lehetett Németországhoz, a melyet nem láttak soha, honnan nem jöttek ide s hova nem akartak vándorolni innen? Rájok erőszakolták Bécsből a németiséget, rájuk különösen a német neveket. És a József császárbeli magyar-német hivatalnokok — e múlt századi Bachhuszárok — gondosan is örködték föl, hogy egy zsidó se merjen magyar vezetéknévet fölvenni. Egész mesterségszerűen gyártották akkor a zsidó családi neveket s nem egy hazai zsidó családban ma is él tragikomikus emléke annak, hogyan jutott száz évvel ezelőtt az akkori családfő nevének birtokába. Erőszakosan kényszerítették a zsidókra a német nevet s egyebekben is ők voltak a germanizáló törekvés legelső és legszánandóbb áldozatai. A legjobb példája ennek a délmagyarországi zsidóság, melynek nagy része már családi névvel vándorolt ide be; ez a név nem német, hanem spanyol ma is. Ezen zsidók anyanyelve is tiszta spanyol, igazi kastíliai volt; az erőszakos germanizálás azonban utóbb rájuk kényszerítette a németet, mely pedig annyira idegen hozzájuk, mint akár a hevesmegyei magyar parasztokhoz. Az elnyomott, a jogtalan zsidónak nem volt semminemű oltalma a bécsi germanizáció ellen; őt nem védte hatalmas főpapok; nem buzdították, nem lelkesítették befolyásos főurak, vagy akár a vármegyék, melyek patriarchális önkényuralma ellen sokszor épen Bécsben kerestek és találtak védelmet. És ha mindezek dacára a magyar vidékeken már évtizedek óta a zsidó még is magyar, ez oly heroikus tett az illetők részéről, melynek jelentőségét csak a viszonyok alapos ismerői méltányolhatják; ez oly hazafias érdem, mely a legnagyobb dicséretet érdemli, s mely egymaga elnémithatná az antiszemita hazudozásokat, ha ugyan még a közvélemény józanabb része is higgadt elfogulatlansággal itélné meg a zsidókat,

De az ezer évi együttlakás még ma sem tudta eloszlatni a régi előítéleteket. Pedig az együttlakás ezer éves, ezt nem lehet tagadni. Igaz, hogy ez az együttlakás az ur és a rabszolga együttlakása volt. De még is együttlakás volt s az urnak nincs joga arra, hogy jöttmentnek nevezze társát, még ha az rabszolgája volt. És ha az ur ma büszkén mutat a múlt dicsőségére, mi is utalhatunk százados szenvedéseink emlékeire. Szomorú, de igazi trophaeák azok is, multunk emlékei, ezredéves szenvedéseink maradékai, de egyszersmind elvitázhatatlan bizonyítékai annak, hogy itt voltunk, s ha nem osztozhattuk a haza örömeiben, osztályosai voltunk annak

minden szenvedésében. Mert csak a jóban van uri kiváltság, a roszban mindig egyenlő volt a haza minden fia; a nemzeti szerencsétlenségeket mindig csak úgy vagy talán még jobban megkeserülte a jobbágy és a zsidó, mint az ur. A verőfényben nem osztozhattunk; részünk az örökös zivatar volt, de ezzel ép úgy jogcímet szereztünk a honfiúságra, mint az ur a maga uraságával. Neki privilégiumai élvezete volt a maga nemzeti hivatása, nekünk a szenvedés volt kötelességünk. Teljesítettük s kivívtuk magunknak általa, igaz, hogy legkésőbbben és legutóljára, azt a modern jogalapot, melyet az emancipáció megteremtett, a jogegyenlőséget. Százados elnyomással, százados szenvedésekkel kiérdemelt jutalom volt az; egy régi tartozás törlesztése, melylyel a magyar állam azoknak volt adósa, kik ezer év óta osztoznak terheiben, minden rosz sorsában, a nélkül, hogy örömeiből, szeretetéből, dicsőségéből valaha a magok részét kapták volna.

Még egyszer ismétlem, a magyarok bejövetele óta laknak zsidók e hazában, s ha talán azt mondja valaki, hogy a mostani zsidók nem az ezer évvel azelőtt itt lakók ivadékaik, úgy erre csak azt felelhetem, hogy a mostani magyar nemzet is vajmi kevéssé származik az Arpáddal bejött magyarságtól. Csak jogutóda, de nagyon kevéssé vérbeli sarja. Ezer év óriási átalakulásai és változásai, véregyüléke, összeolvasztása állnak az akkori zsidó és nem zsidó magyar lakosság közt. De a mint a mai magyar — bárkitől származik is — az előbbi emberöltők utódjaképpen emelhet igényt a magyar földre, úgy a zsidó vallású magyarság is ép oly joggal hivatkozhatik honpolgárságának igazolásánál arra, hogy a magyar állam lakosságának egyik eleme zsidó volt minden időben.

Ezer év óta élünk együtt e földön, mely ma egyenlően édes hazája mindnyájunknak. Férjünk meg egymással továbbra is; értsük meg egymást békessegesen, hogy magyar maradjon e haza egy második évezredig.

Előfizetési felhívás!

Azon tisztelt előfizetőket, kiknek előfizetésük **junius elsején** lejár, tisztelettel kérjük, előfizetéseiket mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldése iránt tájékozva legyünk.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve	8 frt.
Félévre	4 „
Negyedévre	2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker., Hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

HIREK.

— **Kaposvári históriák.** A helyzet Somogyban, czimü levelezést közölt e héten a »Budapesti Hírlap«, melyben valami »—d —s.« betűs ur elpanaszolja, hogy milyen rosz dolga van a gazdaembernek Somogyban. Azt állítja, ugyanis, hogy »a nép földbirtokának eldarabolásával, többnyire hitelre szorul, mert a csekély földbirtok megélhetési igényeit nem igen fedezi s az új kataszteri munkálat következtében az adóteher oly példátlan magas e megyében, hogy a kisbirtokos földjeit majd árendában bírja.« Mi elhisszük, hogy így van, de hát ki ennek az oka? E kérdésre könnyen megfelelhetnénk, de miután a levelező ur is ad valami válasz félét a kérdésre, előbb ismertetjük az ő nézeteit. A levelező ur ugyanis azt mondja: A kicsiny jelentéktelen helyeken, mint Marczali, Szigetvár, Csurgó, Boglár stb. pénzintézetek alakultak, melyek mindenkinek váltóra pénzt adnak és mikor a fizetés ideje elérkezik, licitáció útján szedik be az

adósságokat. Szerény véleményünk szerint ezen nem lehet csodálko ni, mert bezzeg ilyen a világ rendje. Vagy azt várja a levelező ur, hogy az intézetek ne pereljék az adósokat? Hová jutnánk ilyen gazdálkodás mellett? A helyzetet ez legkevésbé sem javítaná. De a levelező ur nemcsak e tekintetben árulja el éretlen okoskodását, hanem főleg az által is, hogy jajveszékélési a zsidók ellen is irányulnak. Azt írja ugyanis a nevezett ujságba: »A kaposvári kereskedők nagy részét a tétlenség rávitte a börzejátékra s ma már a bukások napirenden vannak. Alig fél év alatt 10—15 czég bukott meg, sőt hogy a dolog szenzációval is járjon, a »kaposvári föld-, ipar-, kereskedelmi-jelzáloghitelbank« könyvelője, a tőzsdedifferenciák elöl, hátrahagyva még több ezer forint itteni adósságot, Amerikába szökött s most csalás és lopásért körözik; utána pedig pár hétre Füchsl Zsigmond gabna-kereskedő és biztosítási főügynök bukott meg, 30,000 frt ára váltót hamisítván.« Ezek a tények bizonyára nagyon szomorúak. De azért e miatt nem esik meg a szive. A kereskedők bukása fölött ő sajnálkozni nem tud és elfelejti, hogy az üzleti pangás okozatos összefüggésben a földmives osztály hanyatlásával Mindezt ő azonban átlátni nem akarja, hanem az egészséget csak azért hozza fel, hogy a jelenségek helyes megítélésétől eltérve, a zsidók ellen izgathasson. A levelező ur ugyanis így folytatja: »Megemlítjük itt azt is, hogy megyénkből évenként több ezer magyar család vándorol ki Szlavoniába, Horvátországba, kik ott elfelejtve nyelvüket, elvesztik nemzetiségüket is; ezzel ellentétben pedig csak itt kaposváron folyvást tart a vagyontalan zsidók bevándorlása, évenként 60—70 család jön be ide, kik nem dolgoznak, üzleti tőkéjük nincs, miből élnek? annak az isten a megmondhatója. De nem egy bukik pár év múlva száz-ezer frt passzívával, mint Heisler Lipót, Füchsl Zsigmond, kik pár év előtt szinte, mint vagyontalanok telepedtek itt meg.« Mit akar ezzel mondani? Hát talán ez oka a földmives osztály hanyatlásának. Heisler és Füchsl csődjük által nem károsították a parasztokat, hanem legfelebb azokat a tőkepenzeseket, kiknek tőkéik az illető bankoknál letétben voltak. A többször említett levelező ur megnyugtatóra azonban biztosíthatjuk, hogy e két ember vagyona már régibb keletű és ha szerencsétlen börzejáték folytán vagyonukat elvesztették, akkor csak azt a vagyont prédálták el, melyet fárasztó munka árán szereztek, de a melyhez a nép verejtéke nem tapadt, olyképp a mint például sok gazdag mágnás vagyonához, mely nem egyéb a nép munkaerejének folytonos kizsákmányolásának eredményénél. Ennyit akartunk egyelőre megjegyezni a »Budapesti Hírlap« kaposvári levelezőjének és figyelmeztetni őt, hogy máskor ne írjon fővárosi lapba olyan sületlenséget, mit csak szájalommal lehet elolvasni. —r.

— **Ónody ur mint bornyu-kereskedő.** Nyiregyháza-ról írják nekünk: Ónody Géza országgyűlési képviselő egy idő óta otthon van és többnyire Tisza-Eszláron időzik, a hol az emlékezetes nyiregyházi per egyik-másik hősével alkalma van találkozni. A vérmese egyik áldozata Lusztig Ab, a per lefolyása után vagyonilag teljesen megrontva tért vissza Tisza-Eszlárra és miután régi foglalkozását többé nem üzhette, bornyubevásárlásokat eszközölt különböző megbízók számára. Ónody ur egy alkalommal jelen is volt, mikor Lusztig egy bornyura alkudott s mikor a felek az ár iránt már megegyeztek, közbelépett Ónody azzal a kijelentéssel, hogy ő többet ad a bornyuért, csak zsidónak el ne adja a paraszt. Lusztig természetesen nem merészelte túllícizálni a hatalmas konkurrenst és nehéz szívvél tovább állt. Ónody azonban nemcsak hogy megvette a bornyut, hanem megígérté, hogy ő átvesz minden bornyut, azon az áron, melyet Lusztig zsidó a bornyukért ígér. A parasztok szívesen fogadták Ónody ígétét s így Lusztig meg volt fosztva

keresetétől. Ez boszantotta a szegényt és elhatározta, hogy az antiszemita képviselőn megböszülje magát. De miután más módot egyhamar nem talált, fölkereste Tisza-Eszlár összes bornyutulajdonosait, és megalkudott velök a bornyuk árára nézve, de átadni nem adták át neki, mert Ónodytól ugyanannyit vártak. Egy szép reggelen Ónody ur csak azt veszi észre, hogy egy egész bornyunyáj tipeg az udvarába és kevéssel később körülbelől husz parasztgazda követeli a bornyuk vételárát. Ónody látván, hogy a dolog fele se tréfa, nem bocsátkozhatott újabb alkudozásokba, hanem keserédes mosollyal kifizette a bornyuk árát. A parasztok, kik jól adták el áruikat, a közvetítő Lusztig iránt nem is voltak háládatlanok és megfizették neki emberségesen a közbenjárása díját, a mi levelezőnk állítása szerint körülbelől többre rugott, annál a nyereségnél, a melyre mint közvetlen vevő kilátással birt. Ónody ur pedig most szomorúan tekint bornyuirra, mert annyian vannak, hogy nem tudja, mit csináljon velük. Ha szépen kéri Lusztigot — jegyzi meg a levelező — és közbenjárói díjt is ígér neki, még talán veszteség nélkül is eladhatja.

— **Dr. Rózsai József** fővárosi hirneves orvos, mint mély részvétellel értesülünk, kedden este meghalt. Az elhunyt, mint ember és mint tudós köztiszteletben és becsülésben állott és a mig nyugalomba nem vonult, a legkeresettebb fővárosi orvosok egyike volt. Érdemeiért számos fővárosi és külföldi jótékony és tudományos egyesület tagjául választotta és magyar nyelven irt orvostudományi munkáiért a magy. tud. akadémia is levelező tagjául megválasztotta. Dr. Rózsai szegény, de közbecsülésben álló zsidó családból származott; szülői nem támogathatták annyira, hogy a mindenáron tudósnek készülő fiut taníthatták volna és így végtelen nélkülözésekkel küzdve végezte az orvostudományi tanfolyamot. Egész életén visszaemlékezett ezekre a küzdelmekre és főképen ez indította őt arra, hogy életének jó részét a szegényebb orvostanhallgatók sorsának enyhítésére és tanulmányaik folytatásának lehetőségessé tételére fordítsa. Egyik kiváló érdeme az, hogy megteremtette az Eötvös-alapot, melyből évenként negyven szegény egyetemi hallgatót támogatnak tekintélyesebb összegekkel. A derék férfiú élete keserőségektől sem volt megkímélve; bizonyára még mindenkinek élénk emlékezetében van az a merénylet, melyet ellene ezelőtt négy évvel elkövettek. Egy szolgálta, ki abban a kórházban volt alkalmazva, melynek az elhunyt igazgatója volt, s kit Rózsai elbocsátott, mert kötelességét lelkiismeretlenül teljesítette, a kórház környékén orozva rálőtt és a merénylő golyója Rózsainak mellébe furódott; a sérülés veszélyes volt ugyan, de Rózsai néhány heti betegség után felépült. Az elhunyt tetemes vagyont hagy hátra; életében majd mindennap tanulmányát adta nemes emberbaráti érzelmeinek és alig van szegény ember a fővárosban, a ki hálásan ne emlékezne rá vissza, mint jótevőjére. A király is méltányolta érdemeit és királyi tanácsosi czimmal tüntette ki. Az elhunyt több gyermeket hagy hátra; ezek közül az egyik tekintélyes nagykanizsai kereskedő, ki gelsei Guttmann leányt birt nőül és Tarnóczy Gusztávnak sógora.

— **Zimándy Ignác** plebános, antiszemita képviselő és »Trefort miniszter kalapácsa« a »Magyar Állam«-ban a következő nyilatkozatot bocsátja ki: »Istóczy Győző országos képviselő urnak a »Magyar állam« mai számában is közölt ama nyilatkozata folytán, mely szerint ő a fennforgó körülmények között az országgyűlési antiszemita pártkör kötelékéből már folyó évi ápril 10-én kilépett: időszerűnek tartom én is kinyilatkoztatni, hogy Istóczy Győző képviselő urnak nyomdokait követve, az említett antiszemita pártkör kötelékéből én is kiléptem. — E lépésem indoka azonban Istóczy Győző képviselő uréval nem azonos; minthogy én e lépést nem azért te-

szem, mert vagyoniilag és erkölcsileg csak a saját magam tényeiért felelős lenni akarok» (Istóczy indoka vagy inkább ürügye), hanem teszem egyedül azért, mert az antiszemita minden esetre fontos törekvéseinek megvalósítására a honpolgárok tetemes részének elzsidósodott eszme és érzemény világa s keretényellenes erkölcséinél fogva az antiszemita pártkör egészen magára hagyva minden anyagi és erkölcsi támogatást nélkülözni kénytelen, s mert — ez pedig a főindok — az antiszemita képviselők tulnyomó részét nem az őszinte határozott keresztény konzervatív szellem, a melyet talizmán gyanánt zászlaikra irtak vala, hanem az európaszerte bankrottirozott modern liberalizmusnak romboló szelleme vezeti. — Én tehát jelesül ez utóbbi indoknál fogva, elhagyva végkép az országos antiszemita pártkör habozó táborát, ezentul önállóság, minden parlamenti pártköztől függetlenül fogok küzdeni az elévülhetlen keresztény eszméknek a törvényhozásban is tekintetbe vétele és érvényesítése mellett, kész levén minden perczen belépni a keresztény konzervatív párt körébe, a mint az megalakult. Zimándy Ignác, országos képviselő.

— Jászberényről írják nekünk: Folyó hó 20-ikán az izraeliták pünkösöd ünnepén tartotta a helybeli imaházban kerületi főrabbinok papjelölt fia B ü c h l e r Márton első egyházi beszédét. A zamatos magyarsággal elmondott szónoklat elragadta a hallgatóságot, mely a templomot zsufozásig megtöltötte. E fiatal még alig 19 éves ifju, ki a nap jelentőségét oly gyönyörűen ecsetelé és zsenge kora daczára oly lélekemelően tudott beszélni, a budapesti zsidó rabbiintézet növendéke. A nevezett intézet büszke lehet, hogy ilyen tanítványa van. Büchler Márton egykor diszével fog válni a zsidó-magyar papságnak. r. l.

— A pécsi izr. hitközség 1884. évi jelentése fekszik előttünk, melyből a hitközség előljáróinak önfeláldozó buzgósága kitünik ép ugy, mint a hitközségi tagok áldozatkészsége. Egy aránylag oly kis (mindössze 250

tagot számláló) hitközségben, mint a milyen a pécsi, valóban csodálatos, ha semmi tekintetben a nagy testvérközségek mögött vissza nem marad. A pécsi izr. hitközség daczára tagjainak aránylag csekély számának, az ország zsidó községeinek legelőbbkelőbbjei közé tartozik, a mi főleg előljárói tapintatának és valódi ügybuzgóságának köszönhető.

* Az „Anker“ élet- és járadék-biztosító társaságnál 1885. április hónapban benyújtott összesen 557 bevallás 1,261.737 frt biztosítandó összeggel és pedig: 330 bevallás 681.300 frttal halálesetre, és 227 bevallás 580.437 frttal életesetre. Kiállítva lón 307 kötvény 606.201 frttal halálesetre és 212 kötvény 516.037 frttal életesetre; összesen tehát 519 kötvény 1,122.238 frttal. A havi bevétel volt 161.558 frt haláleseti díj és 167.109 frt betételekben, összesen: 328.667 frt. Halálesetekért kifizetett 62.525 frt. Ez évben benyújtott 2738 bevallás 5,778.786 frttal, és kiállított 2595 kötvény: 5,392.205 frttal, ugyan ezen időben bevételt 1,345.765 frt; — halálesetekért pedig kifizetett: 254.246 frt. A társaság működése kezdetétől fogva halálesetekért kifizetett 13,316.823 frt és az 1871—84-ik tulélesítársulás (Associatio) eredménye 27,023.505 frt volt. Vezérügynökség: Budapest, Gizella-lér 6. (3)

* A kisbirtokosok országos földhitelintézet üzetének folyton növekedő lendülete szükségessé tette, hogy megbizottainak számát szaporítsa s így e héten dr. Mayer Sándor előnyösen ismert budapesti ügyvédet nevezte ki intézeti megbizottnak a budapesti és pestvidéki területre. A jelzőlog kölcsönt kötni óhajtó közönség e tekintetben tehát hozzá fordulhat, a ki a nevezett intézetnek ez ügyletekből folyó jogi teendőket elvégzésével is megbizva van.

* Hirdetmény. A helybeli izr. hitközség által kezelt Löwenstein Lea-féle alapítványból ez évben egy rabbijelölt — kiházásitási segély czim alatt — 252 forintnyi segélyben részesül. Pályázni kívánók sziveskedjenek általánosan elismert három rabbitól nyert képesítési (hatara) okmányokkal felszerelt kérvényeket a nagykanizsai izr. hitközség előljáróságához czimezve ez évi junius hó 14-ik napjáig beküldeni. Nagykanizsa, 1885. évi junius 15. A hitk. előljáróság. (2)

H i r d e t é s e k.

Pályázati hirdetés.

A nagyvárad izr. (congr.) hitközségénél egy rabbi helynöki (Dajan) állás töltendő be. Pályázóktól megkivánatik, hogy a hittannak a középtanodákban magyar nyelven való előadására is képesítve legyenek. Ez állás 800 frt évi állandó fizetéssel és 200 frt lakbérátalányal díjaztatik.

Pályázók sziveskedjenek jelenlegi alkalmazásukat és családi viszonyaikat körülmenyesen ismertető, magyar nyelven szerkesztett kérvényeiket, tekintélyes rabbi vagy valamely rabbiképezde által kiállított képesítő okmányokkal együtt alulírotthoz legkésőbb folyó évi junius hó 15-ik napjáig bérmentesen beküldeni.

Nagyvárad, 1885. május 15.

Ausländer Simon,
egyházügyi osztályfőnök.

(1)

Láng Lipót

nemzetközi hirdetések felvételi irodája

Dorottya-utca 9. sz. a.

elvállal hirdetések az összes bel- és külföldi hirlap számára a legjutányosabb árak mellett.

Válasz az antiszemitaoknak.

Argusnak nagy hatást keltett röpirata

az Egyenlőség kiadóhivatalában kapható.

Ara 20 kr.